

PhDr. Miloslav Macela
ředitel odboru rodiny a dávkových systémů

V Praze dne 21. října 2011
Č. j. 2011/79017 -214

**Stanovisko Ministerstva práce a sociálních věcí
k povinnosti zachovávat mlčenlivost vůči třetím osobám při výkonu
sociálně-právní ochraně dětí**

Předmětem tohoto stanoviska je posouzení, do jaké míry mohou být třetím osobám sdělovány informace týkající se nezletilých dětí a jejich rodiny v rámci např. případových konferencí nebo jiných úkonů sociálně-právní ochrany dětí, a to jednak z pohledu zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (dále jen „zákon č. 359/1999 Sb.“) a dále z pohledu zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů (dále jen „zákon č. 101/2000 Sb.“).

Podle § 57 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb. jsou zaměstnanci orgánu sociálně-právní ochrany dětí (dále "OSPOD"), zaměstnanci obce s rozšířenou působností zařazení do obecního úřadu a zaměstnanci zařízení sociálně-právní ochrany povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, se kterými se při provádění sociálně-právní ochrany nebo v přímé souvislosti s tím seznámili. Toto ustanovení výslovně stanoví, že výjimkou jsou případy uvedené v zákoně, konkrétně je zmiňováno ustanovení § 51 zákona č. 359/1999 Sb., které vyjmenovává, komu je OSPOD povinen či oprávněn na žádost údaje poskytovat. Dále je v § 57 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb. řešeno utajení údajů o osobách, které oznámily podezření na závažné chování rodičů či jiné zákonem kvalifikované skutečnosti, a o budoucích osvojitelích.

Druhý odstavce § 57 zákona č. 359/1999 Sb. rozšiřuje povinnost mlčenlivosti na osoby pověřené k výkonu sociálně-právní ochrany a jiné fyzické osoby, které se při spolupráci s OSPOD a zařízeními sociálně-právní ochrany

seznámily s údaji, o nichž jsou zaměstnanci uvedení v odstavci 1 povinni zachovávat mlčenlivost.

Jazykové znění prvního odstavce § 57 zákona č. 359/1999 Sb. indikuje, že jedinou výjimku ze zákazu sdělovat informace, s nimiž se pracovník OSPOD seznámil při své činnosti, tvoří případy uvedené v § 51 tohoto zákona, tedy případy, kdy OSPOD informace sděluje jinému OSPOD nebo orgánům veřejné moci ev. zařízení pro výkon ústavní výchovy, a že tento výčet je taxativní. Avšak skutečnost, že i třetí osoby neuvedené v § 51 zákona č. 359/1999 Sb. mohou obdržet informace, které jsou předmětem mlčenlivosti, vyplývá, byť implicitně, právě z druhého odstavce § 57 tohoto zákona. Zde jsou totiž uváděny další kategorie subjektů, které mají povinnost mlčenlivosti ohledně týchž informací, a sice pověřené osoby a dále další fyzické osoby, které se při spolupráci s OSPOD s těmito informacemi seznámily. Zde je zjevné, že zákon počítá s eventualitou, že se tyto osoby s kvalifikovanými informacemi seznámí.

Podle § 57 odst. 3 zákona č. 359/1999 Sb. je OSPOD oprávněn v potřebném rozsahu zpracovávat osobní údaje. Je tedy zpracovatelem osobních údajů a vztahuje se na něj zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Tento předpis upravuje povinnost mlčenlivosti v § 15 odst. 1, a to pouze obecnou klauzulí tuto povinnost konstatující. V druhém odstavci téhož ustanovení je pak uvedeno, že povinnost mlčenlivosti stanovená speciálními předpisy tím není dotčena.

Zákon č. 359/1999 Sb. je nepochybně speciálním předpisem ve vztahu k zákonu č. 101/2000 Sb., a obecnou povinnost mlčenlivosti spíše rozšiřuje a doplňuje, než by ji nahrazoval. Navíc se povinnost mlčenlivosti podle těchto dvou předpisů zcela nepřekrývá, neboť ta stanovená zákonem č. 359/1999 Sb. je rozsahově širší, zahrnuje totiž nejen osobní údaje, ale všechny skutečnosti, které se pracovník OSPOD v rámci své činnosti dozví.

Ani povinnost mlčenlivosti podle zákona č. 101/2000 Sb. není natolik absolutní, aby bylo namístě dovozovat, že zaměstnanci zpracovatele osobních údajů nesmí

sdělovat osobní údaje vůbec nikomu. Pokud subjekt oprávněně zpracovává osobní údaje potřebné pro svoji činnost, pak s nimi může v nezbytně nutném rozsahu disponovat právě při této činnosti. Pro činnost OSPOD, která vyžaduje efektivitu a pružnost, je přitom pojmově charakteristický častý kontakt a spolupráce s širokou škálou subjektů, rozhodně přesahující okruh vymezený v ustanovení § 51 zákona č. 359/1999 Sb.

Zákonná úprava týkající se mlčenlivosti tedy není jednoznačná a nejasnosti nebo mezery je třeba překlenout výkladem. Z výše uvedeného lze však dovodit, že **sdělení chráněných údajů třetí osobě je v rámci výkonu sociálně-právní ochrany možné a v souladu se zákonem za předpokladu, že:**

- ke komunikaci s takovou třetí osobou dochází při výkonu sociálně-právní ochrany dětí;
- třetí osoba je osobou, která spolupracuje při výkonu sociálně-právní ochrany, přičemž její spolupráce se považuje za potřebnou a přínosnou (např. externí odborník, pracovník neziskové organizace, která poskytuje rodině pomoc v rámci terénních služeb, apod.);
- je respektováno, že poskytování zejména osobních údajů je vždy zásahem do sféry práv a oprávněných zájmů fyzické osoby; neustále je proto třeba postupovat restriktivně a zdrženlivě a mít na zřeteli zásady přiměřenosti; ke sdílení chráněných údajů třetím osobám by proto mělo docházet pouze v případě, že je to vysoce žádoucí pro dosažení účelu sociálně-právní ochrany v daném konkrétním případě;
- jakkoli to vyplývá ze zákona, třetí osoba by měla být jasně poučena o tom, že má povinnost mlčenlivosti podle § 57 odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb.

Na vědomí:

vedoucím odborů sociálních věcí krajských úřadů a řediteli Magistrátu hl. města Prahy